

Deák Ferenc István

Ajánló

A büntetőügyekben alkalmazható közvetítői tevékenység bevezetésének tapasztalati Magyarországon. (Szerkesztette: Iványi Klára.) Bp. IRM OBmB, 2008. 258 oldal. Ár nélkül.

A mediáció olyan alternatív konfliktuskezelési módszer, amelynek során a vitás felek egy kívülálló semleges harmadik személy segítségével jutnak egyezsége. Hazánkban 2007. január elsejétől, a közvetítői eljárás bevezetésével nyílt lehetőség a büntetőügyek sértettjei és az elkövetők közötti mediációra.

2008 tavaszán a Partners Hungary Alapítvány az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium megbízásából kutatást végzett abból a célból, hogy feltárja és elemezze a büntetőügyekben alkalmazható közvetítői tevékenység bevezetésének eddigi tapasztalatait. A könyv – amelyhez Gönczöl Katalin írt előszót – ennek a kutatásnak az anyagát tartalmazza.

A kötet számos fontos megállítása közül ehelyütt csak néhányat emelünk ki. A közvetítői eljárás bevezetésének sikerét jelzi, hogy az elrendelt esetek 80%-ában a megkérdezett jogalkalmazók elégedettek voltak a mediáció kimenetelével, az Igazságügyi Hivatal és a pártfogó mediátorok munkájával. A mediációs eljárást a résztvevő sértettek és terheltek 90% feletti arányban minden szempontból pozitívan értékelték; nagyfokú elégedettséget fejeztek ki a sértettek és a terheltek is az Igazságügyi Hivatal munkájával kapcsolatban.

A könyv „társkötet”, amely *A büntetőügyekben alkalmazható közvetítői tevékenység gyakorlata és módszertani kérdései* címet viseli, válogatott esettanulmányokat közöl, kitérve a tanulságokra.

Amíg az előbbi kiadvány elsősorban a büntető igazságszolgáltatás szereplőinek tájékoztatására szolgál, az utóbbi – a belső továbbképzést előmozdítva – hasznosítható gyakorlati ismereteket nyújt a mediátorok számára, valamint segítséget ad módszertani tudásuk bővítéséhez.

Danielisz Béla – Jármly Tibor: Rendészet Európában. Bp. Duna Palota Kulturális Kht. 2008. 384 oldal. 3 990 Ft.

A rendészet helyzete Európa valamennyi országában „közügy”; a közösségi rendőrség modellje mindenütt jelentős átalakulást, napjainkban is zajló folyamatokat eredményezett. Ez alól hazánk sem kivétel.

A kötet – amelyhez Sárkány István, a Rendőrtiszti Főiskola rektora és Finszter Géza, a Rendészeti Szemle főszerkesztő-helyettese írt elő-, illetve „utószót” – négy nagy fejezetre oszlik. Az első fejezet a különböző rendőrségi modelleket, a rendőri struktúrák sajátosságait mutatja be. A második anyag rész a városi bűnözés szerteágazó kérdéskörét tárgyalja. A harmadik fejezet a rendészet és bűnözéscsökkentés főbb európai irányait vázolja fel. A negyedik

fejezet az Európai Unió néhány rendészeti megoldását tárja az olvasó elé, tizenkét ország – köztük Magyarország – intézményrendszerét ismertetve. A Függelék több érdekes dokumentumot tartalmaz, többek között az Európai Városok Chartáját teszi közzé. A könyv végén címmutató segíti az egyes témák visszakereshetőségét.

Túlzás nélkül állíthatjuk: a szerzők hiánypótló művet hoztak létre. A gazdag forrásanyagra támaszkodó, rendkívül sok információt tartalmazó, ugyanakkor olvasmányos kiadvány teljesen újszerű vállalkozás a maga nemében: úgy ad széles európai horizontot a rendészet, a rendőrség európai állapotáról, hogy ebbe a hazai helyzetet, annak történelmi hagyományait is beleágyazza.

Külön ki kell emelnünk a könyv „küllemét”, igényes tipográfiáját, színes képanyagát.

Tekintettel a fentiekre a kiadvány nemcsak a szakemberek, hanem a szélesebb olvasóközönség érdeklődésére is számot tarthat.

Az európai büntetőjog kézikönyve. Szerkesztette: Kondorosi Ferenc, Ligeti Katalin. Bp. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó. 884 oldal. 8 820 Ft.

Az európai büntetőjog a jog rendkívül dinamikusan változó területe. Éppen ezért maga az európai büntetőjog fogalma is sokrétű, magában foglalja a tagállamok büntető anyagi és eljárás jogának harmonizációját, valamint a tagállamok közötti büntetőügyekben létrejött nemzetközi együttműködés fejlesztését. Az európai büntetőjog ezért – a kötet szerkesztői szerint – a hagyományos szemlélettel és fogalmakkal nem mindig ragadható meg, megértése új szemléletet kíván. A kézikönyv célja, hogy segítse az új szemlélet kialakulását és a szakmai közönség tájékozódását az európai büntetőjogban.

A nagyszabású munka tartalma öt részre, ötvennégy alfejezetre tagolódik. Az első, legterjedelmesebb rész – többek között – a nemzetközi bűnügyi együttműködés európai intézményi kereteit, feltételeit, a klasszikus bűnügyi együttműködési formákat (kiadatás, eljárási jogsegély, büntetés-végrehajtás átadása/átvétele stb.) tárgyalja. A második rész az Európai Unió ún. szupranacionális szankcióit és eljárásait ismerteti. A harmadik rész tárgya a büntető anyagi jogi és eljárásjogi jogharmonizáció kérdésköre. A negyedik rész azt vizsgálja, hogy az Európai Bíróság milyen hatással van az európai büntetőjog fejlődésére. Az ötödik rész témája az alapjogok és az alapjogvédelem helyzete az Európai Unióban. A kötet zárszava az európai büntetőjog jövőjét vázolja fel.

A könyv nemcsak az elméleti, hanem a gyakorlati szakemberek számára is készült. Ezt szolgálja a kézikönyv-forma, amely az elméleti ismereteket és a jogalkalmazás gyakorlati tapasztalatait együtt, egymásra vetítve és értékelve mutatja be. A kiadvány olyan alapvető ismereteket tartalmaz, amelyek mind a büntetőjoggal foglalkozó jogalkalmazók, mind pedig a jogi oktatás számára elengedhetetlenek.

Kerezsi Klára – Gyóry Csaba – Kó József: Longitudinális kriminológiai vizsgálatok és alkalmazásuk lehetőségei Magyarországon. Kutatási tanulmány. Bp. Egészséges Ifjúságért Alapítvány. 2009. 98 oldal. Ár nélkül.

A szerzők szerint miközben az egy-egy megrázó bűncselekmény következtében felkorbácsolt indulatok egyre jelentősebb mértékben befolyásolják a fiatalkorúakkal kapcsolatos büntetőpolitika alakulását, tulajdonképpen alig tudunk valamit Magyarországon arról, mi is készítené egy fiatalt a bűnelkövetésre, és mivel lehet eltéríteni a bűnelkövetővé vált fiatalokat az „élethosszig tartó bűnözés” útjáról. A fiatalkori bűnözővé válás tényezőinek ismerete nélkül ugyanakkor nem alakíthatók ki célzott szakpolitikai intézkedések és programok. A világ számos országában folynak effajta kutatások, ezért Magyarországon is szükség van olyan longitudinális (hosszmetszeti) vizsgálat megindítására, amely a késő gyermekkortól kezdve követi végig azt, hogy egy adott generációban kik, mikor és miért válnak bűnelkövetővé.

A kötet ismerteti az antiszociális magatartás fejlődési ösvényeit, áttekinti a longitudinális vizsgálatok általános jellemzőit, a bűnözői magatartással kapcsolatos fontosabb nyugat-európai kutatásokat, kitér a karrierbűnözéssel kapcsolatos kriminálpolitikára, továbbá foglalkozik a longitudinális vizsgálatok módszertani problémáival. A szerzők a longitudinális kutatásokhoz kapcsolódó kísérleti kutatások jelentőségét is hangsúlyozzák, mert ezek teszik lehetővé egy-egy szakpolitikai intézkedés és program hatékonyságának a mérését, ezzel is segítve a stratégiaalkotást és a döntéshozatalt.

A kiadvány, úgy véljük, karcsúsága ellenére a hazai kriminológiai szakirodalom egyik fontos alapműve; beható ismeretét mindazok számára számra ajánljuk, akik érdeklődnek a fiatalkorúak bűnözése, a bűnelkövetővé válás, valamint a kriminológiai kutatások részletkérdései iránt.

A rendvédelmi pszichológiai tevékenység szakmai protokollja. Bp. Rendőrség Tudományos Technológiai és Innovációs Tanács. 2009. 398 oldal. (Határrendészeti tanulmányok 2009/2. különszám) Ár nélkül.

A kötet nagyszabású team-munka eredménye. Ebben a munkában a Rendőrség, a Vám- és Pénzügyőrség, a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, a Fővárosi Tűzoltó-parancsnokság, az IRM Oktatási Főigazgatóság, a Rendőrtiszti Főiskola, a Körmenyi és a Miskolci Rendészeti Szakközépiskola, valamint a Rendészeti Bűnmegelőzési Intézet szakemberei vettek részt. A protokoll kidolgozását Virág László, a Rendőrség vezető pszichológusa vezette. A tanulmánykötet szerzői a magyar rendvédelmi szerveknél végzett, illetve végzendő pszichológiai tevékenység összefoglalását tűzték ki célul.

A kiadványban közölt egyik szaklektori véleményből kiderül, hogy az anyag immáron harmadik kiadása annak a protokollnak, amely eredetileg a Határőrség pszichológusainak szakmai tevékenységét szabályozta.

A protokoll kilenc fejezete közül az első a rendvédelmi pszichológiai szakszolgálati munka fogalmát, célját, feladatait, módszereit stb. foglalja össze. A második fejezet a rendvédelmi munka- és szervezetpszichológiai tevékenység protokollját írja le. A következő négy fejezet a közlekedépszichológiai, a klinikai pszichológiai, a tanácsadó pszichológiai és a bűnügyi-kriminálpszichológiai tevékenység szakmai protokollját tartalmazza. Található a könyvben egy, a speciális pszichológiai tevékenységgel, valamint a pedagógiai pszichológiai területtel foglalkozó anyag rész. A protokoll utolsó fejezete az integrált rendőrségi pszichológiai szakirányítási tevékenység minőségügyi megalapozását célozza.

Solt Ágnes: Peremen billegő fiatalok. Veszélyeztető és kriminalizáló tényezők gyermek- és ifjúkorban. Szociokulturális háttér-viszonyok. Bp. Biztonságos Magyarország Közalapítvány. 2007. 316 oldal. (BMK Füzetek 19.) Ár nélkül.

A 2004–2005-ben elvégzett kutatás a deprivált, marginális helyzetű bűnelkövető, illetve szabálykövető fiatalok életút-vizsgálatát tűzte ki célul. Több mint hetven interjú készült 16 és 25 közötti bűnelkövető fiúkkal, férfiakkal (ezek az interjúk a hazai bv. intézetekben készültek), illetve – kontrollcsoportként – huszonhárom interjú olyan fiatallal, akik ugyan nehéz körülmények között nőttek fel, de mégsem váltak bűnelkövetővé.

Solt Ágnes négy olyan tényezőt talált, amely erősen a bűnözővé válás ellen hat: 1. kapcsolat (szerelmi, baráti); 2. veszélyeztető tényező megszűnése; 3. örömet okozó tevékenység (sport, hobbi); 4. „tartás”. A szerző ezen kívül természetesen számos más hatást is feltárt, amely elősegítette a szabálykövető magatartás kialakulását.

Nagyon tanulságos a kutatási jelentés azon része, amely a fegyintézetek negatív és pozitív hatásairól számol be. A szerző szerint a fegyintézetek általános pozitív hatásainak nagyobb része csak a leginkább peremhelyzetű fiatalok körében érvényesülhet. Az intézetnek ilyen esetekben van szocializációs hatása; önfegyelmre, alkalmazkodásra nevel. A legnagyobb jelentőségű pozitív hatásnak Solt Ágnes mégis azt tartja, hogy épp az intézet ingerszegénysége és a javak megvonása miatt gondolkodásra, az élet újraértelmezésére motiválja a fiatal fogvatartottat. Sokan egyáltalán nem alkottak egységes képet magukról korábban, az életet a jelen és a közeljövő időperspektívájának valóságában éltek, a múltra, a tettekre, azok következményeire, hatásaira nem gondoltak. A fegyintézetben van idő és motivációs hatás önmaguk újradefiniálására, identitásuk megalkotására. A szerző kiemeli a bv. intézetek dolgozóinak felelősségét, mert „a zárt rendszerekben való visszaélések jóval kevésbé kontrolláltan történhetnek meg”.

(Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Szakkönyvtára legújabb szerzeményiből)